

JANE AUSTEN

EMMA



Çeviri: NİHAL YEĞİNOBALI



JANE AUSTEN

EMMA

Can Klasik

Emma, Jane Austen

İngilizce aslından çeviren: Nihal Yeğınobalı

Emma

© 2007, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2007

27. basım: Temmuz 2023, İstanbul

Bu kitabın 27. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Pınar Savaş

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı, iç baskı ve cilt: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü-İstanbul

Sertifika No: 28640

ISBN 978-975-07-3918-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

JANE AUSTEN
EMMA

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Nihal Yeğınobalı

♥can

Jane Austen'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Aşk ve Gurur, 2007

Mansfield Park, 2008

Evlilik, 2020

JANE AUSTEN, 1775'te İngiltere'de, Steventon'ın Hampshire kasabasında doğdu. Reading'deki Manastır Okulu'na gönderilen Jane, daha sonra eğitimini evde sürdürdü. Günün toplumsal ve siyasal olaylarından uzak, sıradan bir yaşam sürdü. Romanlarında işlediği yerler, karakterler ve konular, çevresindeki küçük toprak sahipleri ve taşralı din adamlarına özgü, köyden, komşulardan, taşra yaşamından oluşan bu dünyadan alınmaydı. Austen'in ilk romanı *Sağduyu ve Duyarlık* 1811'de yayımlandı. Bunu 1813'te *Aşk ve Gurur*, 1814'te *Mansfield Park*, 1815'te *Emma*, ölümünden sonra 1817'de *Northanger Manastırı* izledi. Austen, 1817'de sağlığı iyice bozulduğu için son yapıtı *Sanditon*'u yarım bırakmak zorunda kaldı. 18 Temmuz 1817'de öldü.

NİHAL YEĞİNOBALI, 1927'de Manisa'da doğdu. Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ni bitirdikten sonra New York Eyalet Üniversitesi'nde edebiyat öğrenimi gördü. *Genç Kızlar* adlı ilk romanını, Vincent Ewing adını verdiği sözde Amerikalı bir yazarın imzasıyla yayımladı. 1950'de yayımlanan bu kitap, bir çeviri roman kandırmacasıyla yıllarca yeni basımlar yaptı, hâlâ da yapmaktadır. Ardından *Sitem*, *Mazi Kalbimde Bir Yaradır*, *Belki Defne*, *Gazel* adlı romanları ve *Cumhuriyet Çocuğu* adlı anı kitabını yayımladı. Yeğİnobalı, çok sayıda yazarın klasik ve çağdaş yapıtlarını dilimize kazandırdı. 2020'de öldü.

Birinci bölüm

Emma Woodhouse, güzel, zeki, varlıklı bir kızdı. Rahat bir evi, iyimser bir yaradılışı vardı. Böylece, dünyanın en büyük nimetlerine sahip sayılırdı; ömrünün şu ilk yirmi yılında pek az sıkıntı, üzüntü çekmişti.

Sağlıklı, yumuşak huylu bir babanın iki kızının küçüğüydü. Ablasının evlenmesi üzerine, pek genç yaşta evin hanımı olup çıkmıştı. Küçük yaşta yitirdiği annesinin şefkatini ancak hayal meyal anımsıyordu. Gelgelelim son derece kusursuz bir kadın olan mürebbiyesi, şefkat bakımından gerçek bir anayı ona pek aratmamıştı.

Mürebbiye Miss Taylor, Woodhouse ailesine gireli tam on altı yıl oluyordu. Artık mürebbiyeden çok, bir dost olup çıkmıştı. Evin kızlarının ikisini de pek severdi. Emma'ya daha düşküdü. Emma ile Miss Taylor arasındaki yakınlık bir kardeş yakınlığıydı. Emma daha çocukken bile Miss Taylor'ın yumuşak huyu, ona çok baskı yapmasına engel olmuştu. Emma'nın mürebbiye isteyecek çağı geçmesinden sonraysa, tamamen birbirine çok bağlı iki arkadaş olarak kalmışlardı. Emma, Miss Taylor'ın görüşlerine son derece değer verir, gene de kendi bildiğini yapardı.

Aslında Emma'nın kusurları, gerektiğinden çok, kendi başına buyruk oluşu ve kendini biraz fazlaca beğen-

mesiydi. Bu kusurlar, yaşantısındaki sayısız zevklerin katıksızlığını tehlikeye atıyordu. Gelgelelim şu sırada genç kız bu tehlikelerin hiç ayırında değildi ki, korkmak ya da durumunda bir kusur bulmak hiç mi hiç aklından geçmiyordu.

Bu arada, üzüntülü bir şey oldu. Ama bu, tatlı bir üzüntüydü. Emma'nın iç huzurunu kaçırarak türden bir olay da değildi: Miss Taylor evlendi. Emma acıyı ilk olarak Miss Taylor'ı yitirmek yoluyla tattı. Bu çok sevgili dostunun evlendiği gün Emma'nın yüzünde ilk olarak yaşlı bir ifade görüldü: Nikâh töreni bitip gelin ve çağrılılar evlerine gidince, Emma'yla babası yalnız başlarına kaldılar ve bir üçüncü kişinin artık hiçbir zaman gelip onlara neşe vermeyeceğini bile bile ögle yemeğine oturdular. Yemekten sonra Mr. Woodhouse, her zamanki gibi arkasına yaslanarak uyuklamaya koyulunca, Emma için de oturup yaşamındaki eksikliği kara kara düşünmek dışında yapacak bir şey kalmadı.

Bu evlilik, arkadaşını her yönden mutlu kılacağı benziyordu. Miss Taylor'ın evlendiği adam, yani Mr. Weston bulunmaz derecede iyi karakterli, varlıklı ve çok sevimli, terbiyeli bir erkekti; yaşı da uygundu. Emma, Miss Taylor'ın bu adamla evlenmesini çok istemiş, aralarındaki bağı perçinlemeye çalışmıştı. Şimdi bu konuda pek büyük gönüllü davrandığını, kendi rahatından çok, arkadaşının mutluluğu için çırpındığını düşünerek avunmaya çalışıyordu ama bu, pek kolay bir iş değildi. Miss Taylor'ın eksikliği günün her saatinde kendini duyuruyordu. Eski günler Emma'nın aklından çıkmıyordu: on altı yıllık sevgi ve iyilik dolu anılar. Beş yaşından beri Miss Taylor onunla oynamış, ona ders vermişti. Ömrünü Emma'yı hoş tutup güzel vakit geçirtmeye, hastalıklarına bakıp iyileştirmeye adanmıştı. Emma'nın mürebbiyesine karşı büyük bir gönül borcu vardı. Hele şu son yedi yılın anı-

ları daha da tatlı, daha candandı. Çünkü Emma'nın ablası Isabella evlendikten sonra, mürebbiye ile kız baş başa kalınca, çok geçmeden eşit oluvermişler, aralarındaki bütün çekinceyi, resmiyeti kaldırmışlardı. Miss Taylor, Emma için az bulunur bir arkadaş olmuştu; zeki, bilgili, becerikli, sevecen ve tatlı dilli olduğu kadar, evin ve aile bireylerinin bütün gidişatını bilen, bütün evdekileri, hele Emma'yı pek çok seven bir arkadaş. Öyle bir dost ki, Emma ona aklına geleni, aklına geldiği anda söyleyebilirdi ve Miss Taylor onda hiçbir kusur bulamazdı.

Böyle birinin eksikliğine insan nasıl dayanır? Gerçi Miss Taylor'ın yeni evi onlardan ancak beş yüz metre uzaktaydı. Bu uzaklıkta oturan bir Mrs. Weston ile aynı evin içinde oturan bir Miss Taylor arasında çok fark olduğunu Emma biliyordu. Doğanın verdiği ve ailesinin sağladığı tüm üstünlüklere karşın, Emma şu anda ruh ve kafa yönünden bir yalnızlık tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Çünkü babasını çok sevdiği halde hiçbir zaman bir arkadaş olarak göremezdi. Mr. Woodhouse ile ne ciddi ne de sudan bir biçimde arkadaşlık edip çene çalmasına olanak vardı.

Baba ile kız arasındaki kuşak farkının doğurduğu ayrımlar (ki Mr. Woodhouse üstelik bir hayli de geç evlenmişti) babanın sağlık durumu ve özel yaşantısı yüzünden büsbütün belirginleşmiş gibiydi. Eskiden beri ne kafaca ne de bedence çalışan, hareketsiz bir ömür süregelen Mr. Woodhouse, aslında yaşından çok daha ihtiyar bir adamdı. Gerçi arkadaş canlısı oluşu, iyi yüreği ve kibarlığı sayesinde herkesçe çok sevilirdi, ama insanı oyalayacak başkaca hiçbir yönü yoktu.

Emma'nın ablası da, evlenince pek uzağa gitmiş sayılmazdı. Onlardan ancak yirmi yirmi beş kilometre uzakta olan Londra'da oturuyordu. Gene de, ne olsa Emma'nın gündelik arkadaş gereksinimini giderecek durum-

da değildi. Demek ki, genç kız aylarca yalnızlık çekerek Noel'in gelmesini bekleyecekti. Ancak o zaman Isabella ile kocası ve çocukları Hartfield Konağı'na uzunca bir ziyaret yaparak konaktakilerin yalnızlığını gidereceklerdi.

Gerçi Hartfield geniş fidanlıkları ve çimlikleriyle başlı başına bir malikâneydi, köyün de dışındaydı ama gene de Highbury kasabasının bir parçası sayılırdı. Highbury hemen hemen bir kent denilecek kadar büyük bir kasabaydı. Burada oturanların arasında Emma'nın ayarı kızlar yoktu. Woodhouse ailesi kasabanın en ileri gelen ailelerindendi. Herkes onlara saygı gösterirdi. Birçok dostları vardı, çünkü babası herkesi hoş tutan bir adamdı, ama Miss Taylor'ın yerini tutacak kimsecikler yoktu. Evet, hazin bir değişiklikti bu! Emma düşündükçe tasalanıp aklına olmayacak şeyler getirmekten kendini alamıyordu. Ne var ki biraz sonra babası uyandığı zaman, ister istemez tasasını saklamak zorunda kaldı. Babasının ruhsal yönden desteğe ihtiyacı vardı. Sinirleri zayıf olduğu için çabucak üzüntüye kapılıverirdi. İnsanları sever, çevresinde her gün görmeye alışık olduklarından ayrılmaya dayanamaz, her türlü değişiklikten nefret ederdi. Bunun yanı sıra, her zaman köklü değişiklikler getirdiği için evlenme konusu özellikle canını sıkardı. Aradan yedi yıl geçtiği halde Mr. Woodhouse, daha büyük kızının evlenmesine kendini alıştırmış değildi. Gerçi kız tamamen severek, çok iyi biriyle evlenmişti, gene de Mr. Woodhouse ondan ayrılmak zorunda kalmıştı. Başkalarının kendisinden başka türlü düşünüp hissedebileceklerini aklı hiç almazdı. Bu yüzden de şimdi bu evliliğin kendileri kadar Miss Taylor'ı da üzdüğüne, ömrünün sonuna kadar Hartfield'de kalsa, kendileri kadar Miss Taylor'ın da daha mutlu olacağına inanıyordu. Onun bu tür düşüncelerini dağıtmak için Emma bütün gün elinden geldiğince şen şakrak güldü, söyledi. Ama çay saati geldiği

zaman babasının, gene tıpkı ögleüzeri sofrada başında söylemiş olduğu sözleri yinelemesini önleyemedi:

“Zavallı Miss Taylor! Şu anda şuracıkta olabilseydi! Mr. Weston’ın onunla evlenmeyi aklına koymasına ne kadar aksilik oldu.”

“Ben hiç de böyle düşünmüyorum, babacığım. Haksız olduğunu sen de bal gibi bilirsin ya! Mr. Weston geçimli, kibar, olağanüstü bir adam. Miss Taylor gibi bir kadınla evlenmek hakkıydı. Miss Taylor’ın da ömrünü bizim çatımız altında geçirip benim kaprislerimle uğraşacağını ummazdın ya! Evlenip kendi evini bilmeyi o da isterdi, elbet.”

“Kendi evi ne demek? İnsanın ille kendi evini bilmesi neden şart olsun, sanki? Bu ev onların evinden üç kat büyük. Sen de hiç kaprisli filan değilsin, evladım.”

“Nasıl olsa biz durmadan onlara gideceğiz, onlar da hep bize gelecekler. Her zaman birlikte olacağız. Onlara ilk *bizim* gitmemiz gerek. Hiç gecikmeden gidip yeni evlileri kutlamalıyız.”

“Ah, evladım, ben nasıl giderim onca yolu? Randalls Köşkü öyle uzak ki! Yolun yarısını bile yürüyemem ben.”

“Yok, babacığım, yürümeyi nereden çıkardın? Faytonla gideriz elbet!”

“Fayton mu? Ama, James bu kadicık yol için atları koşmak istemez ki! Hem sonra biz içerideyken zavallı atlar ne yapacak?”

“Elbette ki Mr. Weston’ın ahırında dinlenecekler, babacığım. Bunların hepsini konuşup kararlaştırdık. Daha dün gece Mr. Weston’la uzun uzun konuştuk. James’e gelince; inan bana, Randalls Köşkü’ne gitmek ona hiçbir zaman yük sayılmaz, çünkü kızı orada hizmetçilik ediyor. Ben bizi Randalls’tan başka bir yere götürmek istemeyecek diye kaygıdayım, aslında. Bu da senin işin, ba-

bacığım. Çünkü James'in kızı Hannah'ya bu güzel yeri bulan sensin. Sen önerinceye kadar Hannah'yı kimse düşünmemiştir. James sana öyle duacı ki!"

"Hannah aklıma geldiği için ben de mutluyum. Bir kez, zavallı James'i hoşnut etmek beni sevindirir. İkinci-si, Hannah'nın çok iyi hizmet göreceğinden eminim, çünkü çok terbiyeli, tatlı dilli bir kız. Çok beğeniyorum. Her gördüğüm yerde, pek kibar, pek sevimli bir şekilde diz kırıp selam verir, hatırımı sorar. Bu odaya, senin dikiş nakışlarına yardım etmek için geldiği zaman dikkatimi çekmişti: Kapı tokmaklarını her zaman doğru yana çeviriyor, kapıları çarpmadan, usulcacık kapatıyor. Çok işe yarayacağından hiç kuşku yok. Hem sonra, bu evden alışık olduğu birisiyle bir arada bulunmak, zavallı Miss Taylor için de avutucu bir şey olur. James, kızını görmek için Randalls'a gittiği zamanlar Miss Taylor ondan bizi sorup öğrenir. James de ona bizden haber götürür."

Emma bu iyimser düşüncelerin akışını hızlandırmak için elinden geleni yaptı. Akşam yemeğinden önce biraz da tavla oynamak yoluyla babasını adamakıllı avutabileceğini, tasalı konulara dokunulmadan uyku saatinin gelip çatacağını umuyordu. Bunun için tavla sehpasını çıkarıp kurduysa da, tam o sırada gelen bir ziyaretçi oyun oynamaya gerek bırakmadı.

Mr. Knightley, otuz yedi otuz sekiz yaşlarında, çok akıllı ve aklı başında bir adamdı. Yalnızca çok eski, çok candan bir aile dostu olmakla kalmıyor, Isabella'nın kocasının ağabeyi olduğu için akraba da sayılıyordu. High-bury kasabasının bir buçuk kilometre kadar dışındaki malikânesinde oturuyordu. Hartfield Konağı'na sık sık uğrar ve gelişi her seferinde ev halkını sevindirirdi. Hele bu gelişi Emma ile babasını büsbütün sevindirdi, çünkü Mr. Knightley, Londra'daki akrabalarının yanından geliyordu. Londra'da birkaç gün kalmış ve dönüşte kendi

evine uğradıktan sonra, Brunswick Meydanı'ndaki akrabalarının iyi olduklarını haber vermek amacıyla Hartfield'e gelmişti.

Gelişi çok iyi bir rastlantı oldu ve Mr. Woodhouse'u bir hayli oyaladı. Mr. Knightley neşeli, açıksözlü bir erkek olduğu için Mr. Woodhouse'u da neşelendirdi ve "zavallı Isabella" ile çocukları üstüne sorduğu bütün sorulara iç rahatlatıcı yanıtlar verdi. Yanıt faslı bittikten sonra Mr. Woodhouse teşekkürü geçti:

"Çok nazıksınız, Mr. Knightley, bu geç saatte gelip bizi görmek zahmetine katlandınız. Sizin evden buraya yürümek kim bilir nasıl yormuştur sizi."

"Hiç değil, beyefendi. Pek güzel bir gece, ay ışığı da var. Hava çok ılık. Öylesine ki, sizin şu kocaman ateşinizin başından biraz uzaklaşmak gereğini duyuyorum."

"Ama, ne de olsa hava rutubetli, yollar çamurludur. Umarım soğuk falan almamışsınızdır."

"Çamur mu dediniz? Şu ayakkabılarıma bakın lütfen. Toz bile yok."

"Şaşılacak şey, çünkü bizim buralara çok yağmur yağdı. Kahvaltı sırasında yarım saat boyunca öyle bir indirdi ki nikâhı geciktirsinler diye ısrar bile ettim."

"Ha sahi, sizleri kutlayamadım daha. İkinizin de bu işe bir bakıma nasıl üzüldüğünüzü bildiğim için hemen bu konuyu açmak istemedim. Ama her şey yolunda gitti ya, umarım? Nasıl oldu nikâh? En çok kim ağladı?"

"Ah, zavallı Miss Taylor! Çok içler acısı şey bu."

"İzin verirseniz zavallı Mr. ve Miss Woodhouse diyeyim, ama zavallı Miss Taylor demeye doğrusu dilim varmıyor. Emmacığım, bilirsin seni çok sever ve beğenirim, gene de, evlenip bağımsız olmak, evini bilmek başka şeydir. Hem sonra iki kişinin suyuna gitmeye alıştıktan sonra, tek kişinin suyuna gitmek daha kolay olsa gerek."

Emma, yarı şakayla, "Hele şu suyuna gidilen iki kişi-

den *biri* kaprisli, hınzır birisi olursa,” diye gülümsedi. “Aklınızdan geçen düşüncenin gerçekte bu olduğunu bilmez değilim, Mr. Knightley. Babam burada olmasaydı bunu açık açık söylemekten de çekinmezsiniz.”

Mr. Woodhouse, “Yazık ki çok doğru, kızım,” diye şöyle bir göğüs geçirdi. “Korkarım ki çok zaman kaprislerime tutsak olurum.”

“Aman babacığım! Ben seni demek istememiştim ki! Mr. Knightley de hiç böyle bir şey düşünebilir mi? Böyle bir şey aklına bile gelmesin. Ben kendimden söz ediyordum. Mr. Knightley bana kusur bulmayı pek sever, takılmak için elbette, şakadan. Kendisiyle ben, eskiden beri birbirimizle açık konuşmasını severiz.”

Aslında Mr. Knightley, Emma Woodhouse’ta kusur bulabilen pek az kimseden bir tanesi ve bu kusurları onun yüzüne karşı söyleyebilen tek kişiydi. Gerçi Emma kusurlarının böyle yüzüne çarpılmasından pek hoşlanmazdı. Hele babasının hiç mi hiç hoşlanmayacağını biliyordu. Çünkü Mr. Woodhouse kızında kusur göreceğinin varlığını düşünemezdi. Emma bu nedenle “takılmak” ve “şaka”dan dem vurmuydu. Mr. Knightley, “Benim onu asla pohpohlamadığımı Emma iyi bilir,” dedi. “Ama söylediklerimle kimseye kusur bulmak istemedim. Durum çok basit: Aynı evde iki kişiyle geçinmekten tek bir kimseye geçinmek elbet ki daha kolaydır. Bunun da Mrs. Weston için iyi bir şey olması doğaldır.”

Emma konunun üstünde pek durmadı: “Nikâhı sorunuz, seve seve anlatayım, çünkü hepimiz pek yerinde davrandık. Herkes zamanında geldi, herkes çok güzel ve şıktı. Ne bir damla gözyaşı ne de asık bir yüz görebilirdiniz. Ne olacak, birbirimize pek yakınız. Nasılsa her gün görüşeceğiz.”

Mr. Woodhouse, “Benim Emma’m pek metindir,” diye mırıldandı. “Pek yüreklidir. Ama zavallı Miss Taylor’ın

ayrılığı ona da zor geliyor. Miss Taylor'ı şu anda sandığından çok daha fazla arayacağını ben iyi biliyorum.”

Emma ağlamakla gülmek arasında bocalayarak başını öte yana çevirdi.

Mr. Knightley, “Öyle bir arkadaşı Emma aramasın, olacak şey değil,” diye görüşünü belirtti. “Emma'nın Miss Taylor'ı hemen unutabileceğini sansak Emma'yı bu denli sevmezdik. Gelgelelim bu evliliğin Miss Taylor için ne güzel bir şey olduğunu, bir an önce kendi evini bilip geleceğini güven altına almanın önemini kızınız çok iyi biliyor. Bu yüzden kendi üzüntüsünü unutup arkadaşı hesabına seviniyor. Bu mutlu evliliğe Miss Taylor'ın bütün dostları sanırım sevineceklerdir.”

Emma, “Benim sevincimin nedenlerinden bir taneisini unutuyorsunuz,” diyerek araya karıştı. “Hem de öyle yabana atılmaz bir neden. Bu işin çöpçatanı da benim. Biliyorsunuz, daha dört yıl önce onları birbirlerine ilk uygun gören ben olmuştum. Sonunda böyle evlenişleri, benim görüşümün yerinde oluşunu kanıtlar. Oysa birçok kimse, Mr. Weston artık bir daha dünya evine girmez diyordu. İşte bu düşünceler ayrılık acısını biraz hafifletmeye yarıyor.”

Mr. Knightley genç kıza bakarak başını salladı. Mr. Woodhouse ise sevecenlikle, “Ah yavrucuğum, bu çöpçatanlıktan artık vazgeçsen iyi olacak,” diye söylendi. “Senin dediğin çıkıyor çünkü. Kuzum n'olur, bundan böyle hiç çöpçatanlık etme artık.”

“Babacığım, kendi çöpümü dünyada çatmayacağıma sana söz verebilirim. Ama başkalarının çöpçatanlığını yapmaktan vazgeçmem. Çok eğlenceli bir şey bu. Hele böyle bir başarıdan sonra... Biliyorsun, herkes artık Mr. Weston bir daha evlenemez diyordu. Neymiş efendim, bunca yıldır dul yaşayan, rahatı pek yerinde görünen, kentteki işleriyle, buradaki dostlarıyla gününü gün eden,

yedi dünyayla barışık, şen şakrak Mr. Weston... O mu yalnızlıktan korkacak, diyorlardı. Hadi canım sen de! O artık evlenmez bir daha, diyorlardı. Kimilerine sorarsanız, Mr. Weston ikinci defa evlenmeyeceğine, karısının ölüm döşeginde yemin etmişmiş. Başkalarına göre de kendi oğluyla ilk karısının ailesi onun evlenmesine karşı geliyormüş. Yani kısacası, bu konuda herkes ciddi ciddi bir sürü saçmalıklar yumurtlayıp dururdu ama ben hiçbirine inanmazdım. Derken dört yıl kadar önce bir gün Miss Taylor'la ben kırlarda dolaşırken Mr. Weston'a rastladık. Az sonra yağmur çiselemeye başlayınca Mr. Weston öyle centilmence bir tavırla çiftçi Mitchell'ın evine koşup bir şemsiye alıp getirdi ki, ben hemen şıp diye kararımı verdim. Onların çöpünü hemen o gün çatıverdim. İş bu derece başarıyla sonuçlandıktan sonra çöpçatanlıktan ömür boyu vazgeçmemi nasıl isteyebilirsin, babacığım?"

Mr. Knightley, "Başarıdan ne kastettiğini hiç anlamıyorum, Emma," dedi. "Başarı kazandım diyebilmek için insanın bir çaba göstermiş olması gerekir. Eğer şu son dört yılını, bu evlenmeyi gerçekleştirmek çabası içinde geçirmişsen bir diyeceğim yok. Tam iyi bir aile kızına yaraşır, ince, zarif bir uğraş doğrusu. Ama benim anladığıma göre senin çöpçatanlık dediğin şey, bir düş kurmaktan öte bir şey değil. Günün birinde aklına esmiş, Mr. Weston'la Miss Taylor evlenseler ne iyi olur, diye düşünmüşsün. Sonra da durup durup bu düşüncüyü kendi kendine aklından geçirmişsin. Bu işte senin çaban, alınterin yok ki! Başarı sözünü ne hakla kullanabiliyorsun? Ne hak görüyorsun kendinde övünmek için? Bir tahminde bulundun, iyi bir rastlantı eseri tahminin doğru çıktı. *Bundan* başka bir şey denemez."

"Peki, insanın tahmininin doğru çıkması ne büyük bir zevk, ne büyük bir zafer sevincidir, bilmez misiniz? Öyleyse acırım size. Hem sonra doğrusu ben sizi daha

akıllı sanırdım. İnsanın tahminlerinin doğru çıkması ille rastlantı değildir. İşin içinde her zaman biraz görüş, sezgi, anlayış payı vardır. O kadar hor gördüğünüz 'başarı' deyimine gelince; bunun da tam anlamıyla yersiz olduğunu sanmıyorum. Siz bana son dört yılı bu çöpçatanlığı gerçekleştirmeye adayıp adamadığımı sordunuz. Elbet ki böyle bir şey olamayacağı için de bu evlilikte bana hiç pay vermediniz. Oysa bu iki şıktan başka bir üçüncü şık daha var. Her şeyi yapmakla hiçbir şey yapmamak arası bir rol var. Eğer ben Mr. Weston'ın bizim eve sık sık gelmesine fırsat verip birçok ufak tefek durumu idare etmeseydim, belki de bu nikâh hiçbir zaman kıyılmayacaktı. Sanırım bizim Hartfield Konağı'nı, bunu anlayacak kadar yakından tanıyorsunuz."

"Mr. Weston gibi içi neyse dışı o, özü sözü bir olan erkekler ve Miss Taylor gibi aklı başında, sağduyulu, olgun, özentsiz kadınlar, kendi hayatlarını kendileri pek güzel çekip çevirecek yetenektedirler. Araya karışmakla, onlara iyilik edeceğim derken kendine kötülük etmiş olursun."

Mr. Woodhouse konuşulanların yalnızca birazını anlayarak, "Emmacığım kendini hiç düşünmez, başkalarına iyilik etmeye bayılır," diye lafa karıştı. "Ama, yavrucuğum, gel sen bu çöpçatanlık sevdasından gerçekten vazgeç. Durup dururken evlenmek çok yersiz bir şey. İnsanın çevresini, kurulu düzenini bozmaktan başka işe yaramaz."

"Bir kerecik daha deneyeceğim, baba. Mr. Elton'ın da başını bağlamak gerek. Zavallı Mr. Elton! Sen onu ne çok seversin, baba. Elbet ona iyi bir kız bulmak istersin. Highbury'de ona uygun kimsecikler yok. Oysa adamcağız kilisemize papaz olarak geleli tam bir yıl oldu. Evini de öyle güzel dayayıp döşedi ki, bundan böyle bekâr kalması artık günah doğrusu. Bizimkilerin nikâhını kıyar-

ken gözüme pek tasalı göründü. Sanki, biri benim için de bu işi yapsa der gibi bir duruşu vardı. Mr. Elton'ı doğrusu çok beğeniyorum. Ona iyilik etmek için de başka bir yol göremiyorum.”

Babası, “Mr. Elton gerçekten yakışıklı çocuk,” diye karşılık verdi. “Çok da iyi çocuk, ben de pek beğeniyorum. Ama ille dostluk göstermek istiyorsan, bir akşam yemeğe çağır, çok daha iyi edersin. Mr. Knightley'nin de Mr. Elton'la tanışmak lütfunda bulunacağından eminim.”

Mr. Knightley gülererek, “Çok sevinirim, beyefendi,” dedi. “Ben de tamamen sizinle birlikteyim. Emma, sen bu genç papazı yemeğe çağır, çok daha yerinde bir iş olur. Ona en nefis yanından piliç, balık sun, ama bırak evleneceği kızı kendisi seçsin. İnan bana, yirmi altı yirmi yedi yaşında bir adam kendi kendini pek güzel çekip çevirebilir.”

İkinci bölüm

Mr. Weston, Highbury'nin yerlilerindendi. Önceleri orta halli olan ailesi, hele son iki üç kuşak boyunca gitgide zenginleşip toplum içinde yükselmek yolunu tutmuştu. Mr. Weston iyi bir öğrenim görmüştü. Genç yaşında hatırı sayılır bir mirasa da konunca, geçimini sağlamak için kardeşleri gibi sanat ya da bir meslek seçme gereği duymayarak orduya katılmaya karar vermişti. Neşeli, girişken, hareketli yaradılışına askerlik hayatı çok uygun gelmişti.

Yüzbaşı Weston çok sevilip tutulan bir kimse olup çıkmıştı. Günlerden bir gün Yorkshire beldesinin en önemli ailelerinden Churchilllerin kızıyla karşılaştı. Miss

Churchill'in Yüzbaşı Weston'a vurulması hiç kimseyi şaşırtmadı, Miss Churchill'in ağabeyi ile bu ağabeyin karısından başka. Bu karıkoca, Yüzbaşı Weston'ı tanımıyorlardı, görmemişlerdi. Ne var ki son derece gururlu, kendini beğenmiş oldukları için onu hor görmekten geri kalmıyorlardı.

Miss Churchill'se rüşüne ermişti, bağımsız bir geliri de vardı. Yüzbaşı Weston'la evlenmeyi kafasına koymuştu. Kimse ona engel olamadı. Ağabeyi Mr. Churchill'le yengesinin bütün köpürmelerine karşın Miss Churchill, Yüzbaşı Weston'a vardı. Mr. ve Mrs. Churchill büyük bir tantana ile Miss Churchill'i akrabalıktan reddettiler.

Miss Churchill, daha doğrusu Mrs. Weston ile Mr. Weston birbirlerine uygun bir çift değildiler, pek mutlu olamadılar. Oysa Mrs. Weston'ın çok mutlu olması gerekirdi. Çünkü kocası sıcak kalpli, geçimli bir adamdı ve karısının sevgisine çok değer veriyor, paha biçemiyordu. Gelgelelim genç kadının yaradılışı böyle serüvenli bir evliliği sürdürmeye yatkın değildi. Ağabeyinin iradesine karşı gelip kendi beğendiğini isteyecek kararlılığı göstermişti, ama ağabeyinin yersiz öfkesine sürekli olarak göğüs gerecek, baba evinin lüks ve şatafatını gönlünden geçirmeyecek iradesi yoktu. Mr. Weston gelirinin çok dışında yaşayıp borca girmek zorunda kalmıştı. Gene de Churchilllerin malikânesi olan Enscombe Konağı'ndaki yaşamın yanında onların yaşayışı solda sıfırdı.

Mrs. Weston kocasını sevmekten vazgeçememişti. Gel gör ki aynı zamanda hem Yüzbaşı Weston'ın karısı hem de Enscombe'lı Miss Churchill olmaya özeniyordu.

Herkes, özellikle de Churchilller, Yüzbaşı Weston'ın pek parlak bir "parti" vurduğunu düşünmüşlerdi. Gerçekten de bu evlilikte en çok zarar gören oydu. Çünkü üç yıllık bir evlilikten sonra, karısı öldüğü zaman, Mr. Weston hatırı sayılır bir paradan olmuş durumdaydı. Hem

şimdi bakacak bir de çocuğu vardı. Mrs. Weston'ın son zamanlarda amansız bir derde yakalanması ağabeyiyle yengesinin yüreklerini yumuşatmıştı. Bu arada dünyaya gelen oğlan çocuğu da böylece, annesiyle dayısı ve yengesinin barışmalarını sağlamıştı. Mr. ve Mrs. Churchill çocuksuzdular. Akrabada başkaca küçük çocuk da olmadığı için, Mrs. Weston ölünce öksüz kalan Frank'i evlat edinmek istediler. Mr. Weston kendi duygularından çok, çocuğun iyiliğini ve geleceğini düşünerek oğlunu zengin Churchill ailesine vermeye razı oldu.

Şimdi hayatını yeni baştan kurması gerekiyordu. Ordudan çekildi, ticarete atıldı. Londra'da tüccar olan kardeşleri vardı. Böylece iyi bir iş kurdu ve emeğine karşılık yabana atılmaz bir kazanç sağladı. Highbury'deki baba ocağı hâlâ duruyordu. Mr. Weston tatillerini orada geçirirdi. Böylece hem çalışıp hem de sosyal bir toplum hayatı sürerek rahat, neşeli, on sekiz yirmi yılı geçti. Bu yıllar boyunca Mr. Weston küçük bir servet yapmıştı. Köyün dışında, eskiden beri göz koymuş olduğu Randalls Köşkü'nü satın aldı. Hiç gelirsiz ve çeyizsiz çimen-siz oluşuna aldırış etmeden Miss Taylor'la evlendi ve gönlünce bir yuva kurmuş oldu.

Miss Taylor'a göz koyalı epey olmuştu. Ne var ki bu, gençliğin amansız tutkunluğu değil, olgunluk çağının akli başında sevgisiydi. Mr. Weston, Randalls Konağı'nı satın alacak duruma varıncaya değin sabretmiş, beklemişti. Ama işte şimdi, serveti, köşkü, karısı, hepsi tamamdı. Mr. Weston'ın yaşamında çok mutlu bir dönem açılıyordu.

Oğlu Frank'e gelince: Delikanlı dayısı ve yengesince öylesine benimsenmişti ki, Churchill adını taşıyordu. Yirmi bir yaşını doldurduğu zaman dayısı onu resmen mirasçısı yapmıştı. Mrs. Churchill huysuz, esintili bir kadındı. Kocasını tümünden avcunun içine almıştı, genç Frank'e de çok düşküdü. Onun için Mr. Weston oğlunun geleceğin-

den hiç kaygılanmıyordu. Oğlunu her yıl Londra'da görüyor, Highbury'ye döndüğü zaman göğsü kabarak anlatıyordu. Böylece onun sevgi ve gururunu bütün köy halkı paylaşır olmuştu. Highbury'liler Frank Churchill'i bir dereceye dek kendilerinden saydıkları için kişiliği ve yapıp ettikleriyle yakından ilgileniyorlardı.

Açıkçası Frank Churchill, Highbury kasabasının övünç kaynağıydı ve kasaba halkı onu görmek için can atıyorlardı. Gelgelelim bu istek tek yönlü olsa gerek ki delikanlı daha bir kerecik bile Highbury'ye ayak basmış değildi. Babasını görmeye geleceği hep sözü geçen, ama hiç gerçekleşmeyen bir tasarı olarak kalmıştı.

Şimdi babasının ikinci kez evlenmesi üzerine, genç adamın en sonunda köye gelmesinin zorunlu olduğunda herkes anlaşmış durumdaydı. Ne Mrs. Perry çay içmek için Bates kardeşlere gittiğinde ne de Bates kız kardeşler Mrs. Perry'nin ziyaretine karşılık verdiklerinde, bu inanca karşı gelecek tek bir ses çıkıyordu: Frank Churchill'in kasabaya gelmesinin tam sırasıydı. Hele genç adamın yeni annesine bir kutlama mektubu yazdığı öğrenilince, herkes yeni baştan umutlandı. Birkaç gün boyunca, kasabada yapılan bütün ziyaretlerde yeni Mrs. Weston'a üvey oğlundan gelen o çok güzel mektup konuşuldu durdu:

“Frank Churchill'in Mrs. Weston'a yazdığı güzel mektubu duymuşsunuzdur sanırım, değil mi? Anladığıma göre pek güzel bir mektupmuş, doğrusu. Mr. Woodhouse mektubu kendi gözüyle görmüş. Ömrümde böyle güzel mektup okumadım deyip duruyor.”

Gerçekten de pek hoş gitmişti bu mektup. Mrs. Weston üvey oğlunun terbiyesi üstüne çok olumlu bir izlenim edinmişti. Her yönden ne şanslı olduğunu tam anlamıyla bilecek kadar olgundu. Şu günlerde genç kadının tek üzüntüsü en sevgili dostlarından, bir dereceye kadar da olsa, ayrılmasıydı. Woodouselara karşı kendi

bağlılığı hiç eksilmiş değildi ve hele onların kendi yokluğunu ne derece duyacaklarını da iyi biliyordu.

Emma'nın tek bir sefasından yoksun kalmasını, kendi yokluğu yüzünden tek bir boş saat geçirmesini düşünmeye bile dayanamıyordu. Gelgelelim Emmacığı zayıf, beyinsiz bir yaratık değildi. Zeki, enerjik ve zengin ruhlu bir kızdı. Yokluk ve güçlükleri yeneceğı tartışılmazdı. Hem sonra Hartfield'le Randalls'ın birbirine o derece yakın oluşu da bir avuntu kaynağıydı.

İşte böyle, Mrs. Weston hayatından o derece hoşnuttu ki, Emma babasının hâlâ, "zavallı Miss Taylor" diyebilmesine her defasında şaşmaktan kendini alamıyordu. Oysa gün geçmiyordu ki Mr. Woodhouse yavaşça içini çekerek, "Ah, zavallı Miss Taylorcık! Burasını kim bilir ne kadar arıyordur," diye hayıflanmasın.

Neyse birkaç hafta sonra Mr. Woodhouse'un ateşli bir derece küllenir gibi oldu. Çünkü artık eş dostun kutlamaları sona ermişti. Bu kadar acıklı bir olay yüzünden onu kutlayarak sinirini oynatacak kimse kalmadığı gibi, bunca zamandır dirliğini kaçırmış olan düğün pastası da yenmiş, bitmişti. Mr. Woodhouse'un midesi ağır şeyleri kaldırmazdı, başkalarını da hep kendi gibi sanmak huyu olduğu için, düğün pastasını yemesinler diye canıgönülden uğraşmıştı. Hatta kasabanın doktoru ve eczacısı olan Mr. Perry'ye danışmaktan bile geri kalmamıştı. Mr. Perry zeki, efendi bir adamdı ve Hartfield'e sık sık yaptığı ziyaretler Mr. Woodhouse'un başlıca avuntularından biriydi. Mr. Woodhouse'un yineleyerek sorduğı sorular üzerine düğün pastasının, çok fazla yenirse birçok kimseye, hatta çoğı kimseye dokunacağını söylemekten kendini alamadı. Kendi görüşüne böylece bir destek bulan Mr. Woodhouse bütün çağrılara ve yeni evlileri kutlamaya gidenlere etki yapacağını ummuştu. Gelgelelim, hiç kimse düğün pastasını yemekten geri kalmıyordu.



Jane Austen 1815'te 39 yaşındayken tamamladığı *Emma*'nın en sevdiği romanı olduğunu söyler. Bir taşra kasabasındaki üç genç kızın gerçek aşkı arayışını anlatan roman, bir yandan insan yaratılışının zayıf yönlerini, bir yandan da XIX. yüzyıl İngiliz toplumunun katı ve ikoyüzlü geleneklerini sorgular, inceden inceye alaya alır.

Kendisini bir minyatür sanatçısı olarak gören Austen'in dehası sağlığında anlaşılammıştır. Oysa yıllar sonra İngiliz edebiyatının mihenk taşlarından Virginia Woolf, Austen ve *Emma* için şunları kaleme almıştır:

"... Bu bitirilmemiş ve aslında önemsiz hikâyede Austen'in büyüklüğünün bütün unsurları yer alır. Bu hikâye edebiyatın tüm kalıcı niteliğini içerir. Yüzeydeki canlandırmayı, yaşama benzerliği bir yana bırakın, geriye çok daha derin bir haz, insani değerlerin eşsiz bir biçimde öne çıkarılması kalır."

#dünyaklasikleri #ingilizklasikleri #çöpçatanlık #kadın #evlilik #kıskançlık
#victoriadönemi #aşk

Kapak resmi: Felgar Değir

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [B](#) | [t](#) canyayinlari

roman

ISBN-13 978-975-07-3928-7



9 789750 739187